

Medborgarskapsfrågan för etniska somalier i Etiopien och Kenya

MIGRATIONSVERKETS NYA FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella samordningsavdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter publiceras.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Landinformation: Medborgarskapsfrågan för etniska somalier i Etiopien och Kenya

2019-11-22, version 1.1

Rapporten är utgiven av Nationella samordningsavdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos ©, Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2019.

Publikationen kan laddas ner från <http://lifos.migrationsverket.se>

Innehåll

1. Inledning och avgränsning.....	4
2. Principer vid fastställande av medborgarskap.....	4
3. Somalier vid Afrikas horn.....	5
4. Somaliskt medborgarskap.....	5
4.1 Analys.....	6
5. Etiopisk medborgarskaps- lagstiftning.....	7
5.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet.....	7
6. Kenyansk medborgarskaps- lagstiftning.....	8
6.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet.....	8
Summary	9
Källförteckning.....	10
Elektroniska källor.....	10
Tryckta källor.....	10
Muntliga källor	10

1. Inledning och avgränsning

I förevarande rapport behandlas hur det somaliska medborgarskapets koppling till den somaliska etniciteten påverkar medborgarskapsfrågan för etniska somalier hemmahörande i Etiopien och Kenya. Andra frågeställningar rörande medborgarskap i Etiopien och Kenya behandlas inte.

Rapporten är ursprungligen publicerad 22 maj 2015 (version 1.0). Den här versionen är uppdaterad den 22 november 2019 i avsnitt 4. Somaliskt medborgarskap, avsnitt 4.1 Analys, avsnitt 5.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet samt avsnitt 6.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet.

2. Principer vid fastställande av medborgarskap

Avsnittet från 2015-05-22

Det finns två huvudsakliga principer om hur en stats medborgare kan förvärva medborgarskap vid födseln. Det är *jus sanguinis* – härstamningsprincipen – och *jus sol* – territorialprincipen, vilka är folkrättsligt vedertagna. Härstamningsprincipen innebär att föräldrarnas medborgarskap är bestämmande för vilket medborgarskap barnet ska förvärva vid födseln. Territorialprincipen innebär att den geografiska platsen där födseln äger rum är bestämmande på så sätt att sker födseln inom ett definierat territorium förvärvar barnet den statens medborgarskap oavsett föräldrarnas medborgarskap. I en del stater förekommer en viss blandning mellan dessa principer. En stat kan exempelvis i sin medborgarskapslagstiftning i huvudsak använda sig av härstamningsprincipen, men med tillägget att hittebarn inom statens territorium förvärvar medborgarskap, eller att en stat som huvudsakligen använder sig av territorialprincipen likväl kan låta barn som föds utomlands vars föräldrar är medborgare i landet förvärva medborgarskap efter föräldrarna.¹

Ett barn förvärvar i normalfallet medborgarskap i enlighet med relevant stats medborgarskapslagstiftning automatiskt, *ipso jure*, vid födseln.² Migrationsanalys noterar att det innebär att medborgarskapet förvärvas utan att någon registrering hos behörighet myndighet sker om i lagen givna förhållanden är uppfyllda. Det är en annan sak att det kan vara svårt för en person som inte på något sätt anmälts till landets myndigheter att bevisa att vederbörande är medborgare där.

---

¹ Joppke, s. 17 ff, s.44 f

² Joppke, s. 34; Sandesjö & Björk, s. 20

3. Somalier vid Afrikas horn

Avsnittet uppdaterat 2019-11-22

Personer av etniciteten somalier bor i flera länder på Afrikas Horn. Utöver Somalia även i Djibouti, i Ogaden i östra Etiopien och i norra Kenya. Den somaliska befolkningen består av ett antal klanfamiljer. Varje klanfamilj består av ett antal underklaner med en gemensam tänkt anfader.

Klantillhörigheten är den huvudsakliga faktorn vad gäller en somaliers identitet, och de olika klanerna kan ses som sub-etniciteter till att vara somalier.³ Klanfamiljerna har en geografisk hemvist på Afrikas Horn, och denna hemvist är inte endast inom Förbundsrepubliken Somalias gränser utan återfinns även i de tre andra ovan nämnda grannländerna.⁴ Det är dock viktigt att notera att det somaliska klansystemet, vare sig det gäller geografisk hemvist eller klanlinjer inom klanfamiljerna, inte är en exakt vetenskap utan systemet är dynamiskt och komplext.⁵ Den nomadiserande livsstil som klanfamiljerna darood, hawiye, dir och isaaq för, gör det än svårare att precisera hemområde exakt.⁶ För helheten bör nämnas att i Somalia bor utöver de som tillhör en klanfamilj ett antal minoritetsgrupper, som också är somaliska medborgare.⁷

4. Somaliskt medborgarskap

Avsnittet uppdaterat 2019-11-22

Den somaliska staten kollapsade i och med diktatorn Barres fall 1991. Det har funnits försök med olika regeringsbildningar under tiden sedan dess och sedan augusti 2012 finns i Mogadishu en av klanledare vald president samt en regering (Somali Federal Government, SFG). Denna väststödda men svaga regering har mer eller mindre stort inflytande i delar av Somalia som Al Shabaab inte kontrollerar, men det är en mycket svag regering. Enligt uppgift från en internationell organisation som Migrationsanalys samtalade med under besök i Mogadishu i

---

³ European Asylum Support Office. EASO, *South and Central Somalia Country Overview*, 2014-08-01, s 19 f, s. 45 ff, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33181> (hämtad 2015-05-07)

⁴ Schweiz. Staatssekretariat für Migration. SEM.f.d. BFM, *Somali clan families (according to Abikar 1999)*, 2015-01-01, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33911> (hämtad 2015-05-04); Schweiz. Staatssekretariat für Migration. SEM.f.d. BFM, *Somali clan families (according to Lewis 1995)*, 2015-01-01, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33912> (hämtad 2015-05-04)

⁵ European Asylum Support Office. EASO, *South and Central Somalia Country Overview*, 2014-08-01, s 45 ff, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33181> (hämtad 2015-05-07)

⁶ Ibid, s 45, 56

⁷ Ibid, s 48 ff

oktober 2014 pågår arbetet med en ny medborgarskapslag. Innan någon ny medborgarskapslag antas är den medborgarskapslag som finns att förhålla sig till den gamla lagen, lag nr 28 från den 22 december 1962.⁸ I den lagen definieras somalier som varje person som genom ursprung, språk eller tradition tillhör den somaliska nationen.⁹ Vidare anges att den som har en somalisk far förvärvar somaliskt medborgarskap.¹⁰ En utländsk kvinna som gifter sig med en somalisk medborgare förvärvar somaliskt medborgarskap, vilket hon behåller efter en skilsmässa. Detta medborgarskap kan hon dock avsäga sig på samma sätt som en somalier som förvärvat sitt medborgarskap på annat sätt kan avsäga sig sitt somaliska medborgarskap.¹¹ I artikel 10 i lagen stadgas att den som har bosatt sig utomlands och frivilligt förvärvat utländskt medborgarskap eller exempelvis tagit värvning i en främmande stats armé förlorar sitt somaliska medborgarskap.¹² Av den provisoriska somaliska konstitutionen från 1 augusti 2012 framgår dock att somaliska medborgare inte kan fråntas sitt somaliska medborgarskap, ens om de blir medborgare i ett annat land.¹³ I praktiken accepterar Somalia dubbelt medborgarskap vilket bland annat manifesteras i den somaliska diaspora som ansökt om och beviljats medborgarskap i sitt nya hemland men fortfarande betraktas som somaliska medborgare. Exempelvis har en stor andel av parlamentsledamöterna i Mogadishu dubbelt medborgarskap.¹⁴ En somalier som förlorat sitt medborgarskap enligt 1962-års lag kan återfå sitt somaliska medborgarskap om han eller hon åter bosätter sig i Somalia och avsäger sig sitt utländska medborgarskap.¹⁵

Under samtal vid den somaliska ambassaden i Nairobi i oktober 2014 framkom att ambassaden utfärdar pass till alla av somalisk etnicitet, även de som är medborgare i Kenya och Etiopien. Eftersom Kenya tillåter dubbelt medborgarskap kan en person inneha såväl kenyanskt som somaliskt hemlandspass.¹⁶

4.1 Analys

Avsnittet uppdaterat 2019-11-22

Migrationsanalys noterar att somaliska ambassaden i Nairobi, som är kopplad till Somali Federal Government i Mogadishu, applicerar den i 1962 års medborgarskapslagstiftning föreskrivna regeln att somalier definieras genom ursprung, språk och tradition. Det innebär att de betraktar även de somalier som är hemmahörande i och medborgare i Kenya och Etiopien som somaliska medborgare. Dessa somalier har fått sitt kenyanska respektive etiopiska medborgarskap genom härstamningsprincipen vid födseln. Det innebär att de kenyanska samt

---

⁸ Somalia. Lagstiftande organ, *Law No. 28 of 22 December 1962 - Somali Citizenship*, 1963-01-22, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b50630.html> (hämtad 2015-04-30); Somaliska ambassaden i Nairobi, samtal oktober 2014

⁹ Somalia. Lagstiftande organ, *Law No. 28 of 22 December 1962 - Somali Citizenship*, 1963-01-22, artikel 3, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b50630.html> (hämtad 2015-04-30)

¹⁰ Ibid, artikel 2

¹¹ Ibid, artikel 13

¹² Ibid, artikel 10

¹³ The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012-08-01, art. 8, <http://hrli-library.umn.edu/research/Somalia-Constitution2012.pdf> (hämtad 2019-11-22)

¹⁴ Citizenship Rights in Africa Initiative, *Somalia: Number of MPs with dual citizenship falls from 198 to 105*, 2017-01-19, <http://citizenshiprightsafrika.org/somalia-number-of-mps-with-dual-citizenship-falls-from-198-to-105/> (hämtad 2019-11-22)

¹⁵ Somalia. Lagstiftande organ, *Law No. 28 of 22 December 1962 - Somali Citizenship*, 1963-01-22, artikel 12, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b50630.html> (hämtad 2015-04-30)

¹⁶ Somalias ambassad i Nairobi, samtal oktober 2014

etiopiska medborgare som fått sitt medborgarskap vid födseln, av somaliska myndigheter betraktas som dubbla medborgare. Migrationsanalys konstaterar också att Somalia de facto, med stöd i den provisoriska konstitutionen från 2012, accepterar dubbelt medborgarskap även för den som föds somalisk medborgare och senare förvärvar ett annat medborgarskap.

5. Etiopisk medborgarskapslagstiftning

Avsnittet från 2015-05-22

Etiopiskt medborgarskap regleras i *Proclamation No 378/2003 A Proclamation on Ethiopian Nationality*. Av denna framgår att den vars båda eller ena förälder är etiopisk medborgare förvärvar etiopiskt medborgarskap genom sin härkomst.¹⁷ Barn som vid födseln får ett annat medborgarskap än etiopiskt genom en utländsk förälder anses ha frivilligt av sagt sig sitt etiopiska medborgarskap om han eller hon inte inom ett år efter myndighetsdagen meddelar att vederbörande frivilligt av sagt sig sitt utländska medborgarskap och vill behålla det etiopiska.¹⁸ Vidare framgår att den som i enlighet med etiopisk lag, eller i enlighet med lagarna i det land där äktenskapet ingåtts, gifter sig med en etiopisk medborgare förvärvar etiopiskt medborgarskap under vissa förutsättningar, bl.a. att vederbörande befriats, eller visar att det finns möjlighet att få sådan befrielse, från sitt tidigare medborgarskap.¹⁹ En etiopisk medborgare som frivilligt förvärvar ett annat medborgarskap anses ha frivilligt av sagt sig sitt etiopiska medborgarskap.²⁰ Vidare förlorar en etiopisk medborgare som även utan eget initiativ erhåller ett annat medborgarskap om han eller hon börjar åberopa rättigheter som kommer med förvärvet av det medborgarskapet. Likaså förloras det etiopiska medborgarskapet, om den etiopiska medborgaren frivilligt förvärvat ett utländskt medborgarskap och inte tillkännager sitt val att behålla sitt etiopiska medborgarskap till etiopiska myndigheter genom att av säga sig det andra medborgarskapet inom ett år.²¹ En person som tidigare varit etiopisk medborgare men som förlorat det när vederbörande erhö ll ett utländskt medborgarskap, kan genom ansökan återfå sitt etiopiska medborgarskap om han eller hon åter bosätter sig i Etiopien och av säger sig sitt utländska medborgarskap.²²

5.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet

Avsnittet uppdaterat 2019-11-22

---

¹⁷ Etiopien. Lagstiftande organ, *Proclamation No 378/2003. A Proclamation on Ethiopian Nationality*, 2003-12-23, artikel 3, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=26475> (hämtad 2015-05-04)

¹⁸ Ibid, artikel 20

¹⁹ Ibid, artikel 6

²⁰ Ibid, artikel 19-20

²¹ Ibid, artikel 20

²² Ibid, artikel 22

Mot bakgrund av att personer av somalisk etnicitet bor såväl i Ogaden i östra Etiopien som i Somalia samt att den medborgarskapslag som Somalia för tillfället tillämpar definieras somalier som varje person som genom ursprung, språk eller tradition tillhör den somaliska nationen, kan frågan om medborgarskap för en person med somalisk etnicitet bli komplicerad.

I normalfallet förvärvar etniska somalier vars föräldrar innehar etiopiskt medborgarskap och har hemvist i Etiopien, etiopiskt medborgarskap vid födseln. Detta även om föräldrarna är nomader och regelbundet beger sig in i somaliskt territorium. Det som kan komplicera bilden är att etiopiska och somaliska myndigheter har olika syn på medborgarskapet för etniska somalier. Medan den etiopiska medborgarskapslagen inte tar hänsyn till vilken etnicitet en person har, är det en faktor i den somaliska medborgarskapslagen som definierar somalisk tillhörighet även efter ursprung, språk och tradition. Det innebär att Somalia betraktar även etiopiska medborgare av somalisk etnicitet som medborgare och kan på begäran t.ex. utfärda ett somaliskt hemlandspass till dem. Genom att åberopa rättigheter tillhörande det somaliska medborgarskapet kan således det etiopiska förloras. En ytterligare komplicerande faktor är att om vederbörande underlåter att meddela etiopiska myndigheter att han eller hon ansökt om somaliskt hemlandspass känner dessa sannolikt inte till det. Det innebär i sådant fall att vederbörande trots eventuell förlust av det etiopiska medborgarskapet hos de etiopiska myndigheterna fortsatt är registrerad som etiopisk medborgare.

6. Kenyansk medborgarskapslagstiftning

Avsnittet från 2015-05-22

Det framgår av *Kenyan Citizenship and Immigration Act, 2011*, att den som har en kenyansk far eller en kenyansk mor förvärvar kenyanskt medborgarskap vid födseln.²³ Den som från födseln förvärvat kenyanskt medborgarskap och förvärvar ett utländskt medborgarskap kan inneha dubbelt medborgarskap.²⁴ Den som genom födseln blivit kenyansk medborgare, men som genom förvärv av annat medborgarskap upphört att vara kenyansk medborgare, kan ansöka om att återfå det kenyanska medborgarskapet.²⁵ Den som i minst sju år varit gift med en kenyansk medborgare kan genom ansökan bli kenyansk medborgare, under förutsättning av bland annat att vigseln förrättades enligt lag erkänd i Kenya, att äktenskapet fortfarande består och att den sökande inte varit en illegal immigrant i Kenya.²⁶

6.1 Analys av konsekvenserna för personer med somalisk etnicitet

Avsnittet uppdaterat 2019-11-22

---

²³ Kenya. Lagstiftande organ, *The Kenya Citizenship and Immigration Act, 2011*, 2011-08-30, artikel 6-7, <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4fd9a3082> (hämtad 2015-05-04); Bergmann/Ferid/Henrich, art. 14 (1) samt fotnot 1-2

²⁴ Kenya. Lagstiftande organ, *The Kenya Citizenship and Immigration Act, 2011*, 2011-08-30, artikel 8, <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4fd9a3082> (hämtad 2015-05-04)

²⁵ Ibid, artikel 10

²⁶ Ibid, artikel 11

Barn till en förälder som är kenyansk medborgare förvärvar kenyanskt medborgarskap, vilket således också gäller de kenyanska medborgare som är av somalisk etnicitet. Som konstaterats ovan har den somaliska medborgarskapslagen en skrivning som definierar somalisk tillhörighet även efter ursprung, språk och tradition och således även betraktar kenyanska medborgare av somalisk etnicitet som medborgare i Somalia. Eftersom kenyansk lag tillåter dubbelt medborgarskap påverkar inte det faktum att en kenyansk medborgare åberopar sina rättigheter som somalisk medborgare det kenyanska medborgarskapet. Migrationsanalys noterar också att även Somalia de facto, med stöd av den provisoriska konstitutionen från 2012, godtar dubbelt medborgarskap.

Summary

In this report, it is discussed how Somali citizenship affects the question of citizenship for ethnic Somalis domiciled in Ethiopia and Kenya. Other issues regarding citizenship in Ethiopia and Kenya are not discussed.

The first version of this report was published 22 May 2015. Some sections in this version of the report are updated 22 November 2019.

Källförteckning

Elektroniska källor

Citizenship Rights in Africa Initiative, *Somalia: Number of MPs with dual citizenship falls from 198 to 105*, 2017-01-19, <http://citizenshiprightsafrika.org/somalia-number-of-mps-with-dual-citizenship-falls-from-198-to-105/> (hämtad 2019-11-22)

Etiopien. Lagstiftande organ, *Proclamation No 378/2003. A Proclamation on Ethiopian Nationality*, 2003-12-23, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=26475> (hämtad 2015-05-04)

European Asylum Support Office. EASO, *South and Central Somalia Country Overview*, 2014-08-01, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33181> (hämtad 2015-05-07)

The Federal Republic of Somalia, *Provisional Constitution*, 2012-08-01, art. 8, <http://hrli-brary.umn.edu/research/Somalia-Constitution2012.pdf> (hämtad 2019-11-22)

Kenya. Lagstiftande organ, *The Kenya Citizenship and Immigration Act, 2011*, 2011-08-30, <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain?docid=4fd9a3082> (hämtad 2015-05-04)

Schweiz. Staatssekretariat für Migration. SEM.f.d. BFM, *Somali clan families (according to Abikar 1999)*, 2015-01-01, <http://Migrationsanalys.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33911> (hämtad 2015-05-04);

Schweiz. Staatssekretariat für Migration. SEM.f.d. BFM, *Somali clan families (according to Lewis 1995)*, 2015-01-01, <http://Migrationsanalysintern.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=33912> (hämtad 2015-05-04)

Somalia. Lagstiftande organ, *Law No. 28 of 22 December 1962 - Somali Citizenship*, 1963-01-22, <http://www.refworld.org/docid/3ae6b50630.html> (hämtad 2015-04-30)

Tryckta källor

Bergmann/Ferid/Henrich, *Internationales Ehe- und Kindschaftsrecht*, Verlag für Standesamtswesen GmbH Frankfurt am Main-Berlin, juli 2014

Joppke, Christian, *Citizenship and Immigration*, Polity Press, Cambridge, 2010

Sandesjö, Håkan & Björk, Kurt, *Nya medborgarskapslagen med kommentarer*, Norstedts Juridik AB, Solna, 2009

Muntliga källor

Somalias ambassad i Nairobi, Kenya, samtal oktober 2014